

*Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток соціально-економічних систем в геоекономічному просторі: теорія, методологія, організація обліку та оподаткування»
11-12 травня 2017 р. (ТНТУ ім. І. Пулюя, м. Тернопіль)*

Економічний підхід передбачає оцінку за ринковими цінами, максимально наближену до реальності. Бухгалтерський підхід полягає в розрахунку оцінки на основі затратного способу. Економічний підхід є корисним для розуміння сутності оцінки, бухгалтерський – для розуміння логіки та порядку їх практичного обчислення [3].

1. Гуцайлюк З.В. Деякі питання реформування системи бухгалтерського обліку: концепція та реалізація / З.В. Гуцайлюк // *Бухгалтерський облік і аудит*. – 2007. – № 10. – с. 11-17.

2. Шевчук В. Методологія облікового відображення справедливої оцінки необоротних активів / В. Шевчук, М. Корягін // *Бухгалтерський облік і аудит*. – 2012. – № 10. – с. 9-16.

3. Іщенко О.А. Сутність оцінки та її значення в обліку необоротних активів бюджетних установ / О.А. Іщенко // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eztuir.ztu.edu.ua/3702/1/170.pdf>

В.М. Пальцан

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ТЕОРЕТИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОНЯТТЯ ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Тема фінансових результатів завжди буде актуальною, адже в діяльності будь-якого підприємства прибуток відіграє головну роль. Він є основним джерелом інтенсивного і інноваційного розвитку підприємства, реконструкції виробництва, модернізації його матеріально-технічної бази, покращення соціальних стандартів, рушійною силою розвитку підприємств, регіонів, держави тощо.

Роль прибутку як фінансового ресурсу характеризується саме його використанням на розширення підприємництва. В умовах ринку стабільні позиції мають тільки ті підприємства, що постійно розвиваються, та отримують прибуток.

Першою теоретичною школою, що займалася визначенням прибутку, був меркантилізм, а першу спробу пояснити сутність прибутку зробив Т. Мен у XVI-XVII ст. Олійник О.В., дослідивши їх роботи пише, що меркантилісти стверджували, що прибуток виникає у сфері кругообігу, тобто походження прибутку визвано продажем товару за ціною, вищою за його вартість. Представники цієї школи вважали, що можна купити все, якщо є золото і гроші. Оскільки вони трактували прибуток як різницю між цінами продажу та купівлею товару, то їх помилкою, було те, що вони не враховували витрати, понесені на виробництво продукції. Поняття прибутку як особливої категорії фінансових результатів розглядалось в класичній школі. Такі економісти, як У. Петті, А. Сміт вже досліджували прибуток у зв'язку з факторами зростання суспільного багатства, процесом накопичення капіталу. Вони бачили джерело прибутку не в кругообігу, а у виробництві. Підтримуючи думку Ширягиної О.Є. ми бачимо, що дані вчені також не повністю розкрили сутність прибутку, оскільки вживим є як вхідні ресурси, так і інформація на виході. Важливий внесок у розвиток науки про фінансові результати зробив німецький вчений К. Маркс. Автор розкрив таке основне поняття як додана вартість – вартість, створена працею найманих працівників понад вартості робочої сили. Джерелом прибутку К. Маркс вважав додатковий продукт, створений у процесі виробництва й реалізований у сфері обігу. Дана теорія має велике значення і в даний час, тому що підприємство може отримати прибуток тоді, коли вхідні ресурси вкладені у товари і послуги принесуть з часом економічні вигоди і кінцевий результат перевищуватиме початкові витрати на придбання цих ресурсів, виробництво продукції, товарів, надання послуг.

Поняття прибутку в економічній системі існує у зв'язку з наявністю товарно-грошових відносин, появою і розвитком інституту власності, особливо приватної. Перші визначення прибутку збігалися зі значенням валового доходу, який за

індивідуалістичною системою розподілу поділявся на три категорії: доходи від капіталу, землі та доходи від праці. Вважалося, що кожен із видів доходів є обов'язковою винагородою для одержувача за надані ним послуги у народному господарстві.

У таблиці 1 можна охарактеризувати трактування «фінансові результати» науковцями

Таблиця 1

Трактування терміну «фінансові результати» науковцями

Автори	Трактування
Бутинець Ф. Ф.	Співставлення доходів та витрат підприємства відображених у звіті. Прибуток або збиток організації
Загородній А. Г., Вознюк Г. Л.	Різниця між доходами та витратами підприємства чи його окремого підрозділу за певний час. Приріст чи зменшення вартості власного капіталу підприємства внаслідок діяльності у звітному періоді.
Лондар С. Л., Тимошенко О. В.	Приріст (чи зменшення) вартості власного капіталу підприємства, що утворюється в процесі його підприємницької діяльності за звітний період.
Мочерний А. Д.	Грошова форма підсумків господарської діяльності організації або її підрозділів, виражена в прибутках або збитках.
Опарін В. М.	Зіставлення регламентованих податковим законодавством доходів і витрат. Перевищення доходів над витратами становить прибуток, зворотнє явище характеризує збиток.
Пушкар М. С.	Прибуток або збиток, отриманий в результаті господарської діяльності.
Скасюк Р. В.	Якісний та кількісний показник результативності господарської діяльності підприємства.
Ткаченко Н. М.	Доходи діяльності підприємства за вирахуванням витрат діяльності.
Худолій Л.	Зіставлення доходів і витрат, регламентованих податковим законодавством.
Василенко С. С. Чебанова М.С	Прибуток або збиток, одержаний від діяльності підприємства.

Отже фінансовий результат визначається шляхом співставлення доходів і витрат діяльності підприємства, може бути прибуток або збиток, що, у свою чергу, приводить до зростання (прибуток) або зменшення (збиток) власного капіталу. І саме отриманий фінансовий результат характеризує якість діяльності підприємства. Тому пропонуємо таке визначення фінансового результату, а саме – це якісний показник діяльності підприємства, який визначається як різниця між доходами та витратами і призводить до зростання (прибуток) або зменшення (збиток) власного капіталу.

Фінансові результати суб'єктів господарювання відображають ефективність господарювання підприємства за всіма напрямками його діяльності: виробничою, збутовою, постачальницькою, фінансовою і інвестиційною, вони становлять основу економічного розвитку підприємства і зміцнення його фінансових відносин з партнерами. Зростання фінансового результату створює фінансову основу для самофінансування діяльності підприємства, здійснюючи розширене відтворення. Фінансовий результат господарювання підприємства, що виступає у формі прибутку або збитку, відображає ефективність його операційної, фінансової, інвестиційної діяльності та служить основним критерієм стратегії суб'єкта господарювання.

Основними джерелами інформації про доходи і витрати підприємства є його бухгалтерський облік та бухгалтерська звітність. Фінансовий результат діяльності підприємства за звітний період визначається як різниця між доходами, які відносяться до звітного періоду, і витратами, що відносяться до того ж звітного періоду. Звіт про фінансові результати є головним джерелом інформації про формування і використання прибутку. В ньому показані статті, які формують фінансовий результат від усіх видів діяльності. Для обліку фінансових результатів використовують рахунки 79 «Фінансові результати» та 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)». Якщо рахунок 79 «Фінансові результати» є номінальним і на кінець звітного періоду закривається (сальдо немає), то рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)» є пасивним і його сальдо відображається в балансі.

Якщо підприємницька діяльність характеризується високими темпами розвитку, збільшенням обсягів продажу, завоюванням частки ринку, максимальним збільшенням прибутку, то фінансові результати є високими. Якщо підприємство працює стабільно задовольняючись мінімальним рівнем рентабельності або просто беззбитково то управління фінансовими результатами повинне бути сконцентовано на забезпеченні таких надходжень, що забезпечує поточну платоспроможність та фінансову стабільність.

Узагальнюючи все вищесказане, відмітимо, що фінансові результати в діяльності господарюючих суб'єктів – це або прибуток, або збиток підприємства за звітний період. Фінансові результати відображають мету підприємницької діяльності, її доходність, і є вирішальними для підприємства. Враховуючи значні науково – практичні напрацювання, дане питання все ж залишається невирішеним. Дослідження питань щодо формування та обліку фінансових результатів діяльності є досить актуальними і багато в чому їх вирішення вплине на зміцнення економічного стану підприємства.

1. Олійник О.В. *Формування фінансових результатів сільськогосподарського.*
2. Бутинець Ф. Ф. *Бухгалтерський фінансовий облік: підручник / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир : Рута, 2001.*
3. Чебанова М. С. *Бухгалтерський облік : навчальний посібник / М. С. Чебанова, С. С. Василенко. – Київ : Академія, 2002.*
4. Ткаченко Н. М. *Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність : Підручник. / Н.М. Ткаченко 5-те вид. допов. і перероб. – К. : Алерта, 2011.*

М.С. Пашкевич

Державний ВНЗ «Національний гірничий університет», м. Дніпро

ОБГРУНТУВАННЯ ДОЦІЛЬНОСТІ ФОРМУВАННЯ ЗВІТУ ПРО ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ ПІДПРИЄМСТВА

В епоху постіндустріальної економіки, побудованої на інноваціях, основним фактором економічного зростання визнано новітні знання, які можуть бути комерціалізовані та перетворені на новітні продукцію та послуги. З огляду на це людина (фахівець, працівник), яка являє собою сукупність фізичних та розумових здібностей, стала розглядатися, як капітал, а термін «людський капітал» став широко вживаним. Уперше його ввели у обіг вчені Г. Бекер та Я. Мінцер у 1960-х роках і визначили його, як запас знань, вмінь, звичок, соціальних та персональних характеристик, включаючи креативність, який дозволяє людині виконувати певну роботу та створювати вартість [1, 2]. Цікавим є факт, що у 1925 р., коли працівників підприємств ще не називали людським капіталом, вчений Д. Скот [3] вже піднімав